

Ebre

Estat actual del pantà de Riba-roja, al nord de les Terres de l'Ebre. FOTO: JOAN REVILLAS

Aigua

Estudien l'alteració dels cabals a l'Ebre pels pantans i regadius

Les masses d'aigua es mantenen naturals a les capçaleres. Conforme la població i els usos s'incrementen, cap al centre i la part baixa de la conca, l'alteració s'incrementa

M. MILLAN
TORTOSA

La dràstica disminució de l'arribada de sediments (retinguts als embassaments) i reducció dels cabals per l'increment dels usos de l'aigua (especialment de regadius) són dues de les principals causes de la regressió i la subsidència que pateix el Delta de l'Ebre, als que se sumen els efectes del canvi climàtic.

La Confederació Hidrogràfica de l'Ebre (CHE) acaba de presentar un estudi que analitza precisament les alteracions dels cabals dels rius a la conca. Segons es detalla a l'informe, aquesta alteració suposa la modificació dels patrons naturals dels règims hídrics dels rius degut a les actuacions humanes, normalment per la regulació dels cabals de forma artificial, amb els embassaments, o per les extraccions d'aigua per a ús i consum.

Així, s'han analitzat les sèries històriques de dades en les estacions d'aforament dels rius de la conca, i l'inventari d'infraestructures, obstacles, detracions i usos de l'aigua, per determinar en quina mesura s'ha desviat el règim i curs natural de les aigües.

Aquest treball, realitzat entre 2022 i 2023 amb la col·laboració de l'empresa HEYMO i amb un cost de 40.500 euros, posa en valor el patrimoni immaterial que aporten les dades de la Xarxa Oficial d'Estacions d'Aforament (ROEA). Les dades s'han recollit en 307 estacions. D'elles, 250 aporten dades de cabals circulants en rius i 57 aporten dades de volums d'embassaments.

El riu Ebre, en el seu conjunt, presenta una elevada alteració en la seva capçalera, però després aquesta alteració es veu disminuïda perquè encara molts afluents de la seva part alta aporten grans

cabals i conserven elevats patrons hidrològics de naturalitat.

Això fa que l'Ebre encara conservi bona part de la seva funcionalitat hidrològica natural. Però en el seu curs baix, aigües avall dels pantans de Mesquinesa, Riba-roja i Flix, es torna a incrementar el grau de la seva alteració hidrològica, segons constata l'informe.

A més dels tres embassaments, consten com a masses d'aigua amb l'estat hidrològic molt modificat les badies dels Alfacs i el Fangar, la llacuna de l'Alfacada, la punta de la Banyia, els salobrats del Nen Perdut, la Platjola, el Canal Vell, l'Encanyissada, l'Illa de Buda, les Olles, la Tancada o Riet Vell al delta de l'Ebre.

Per contra, es qualifica de natural l'estat el riu Canaletes des del naixement a la seva desembocadura al riu Ebre; el riu des d'Ascó fins a l'assut de Xerta; o de Tortosa

sa a la desembocadura; i el Garxal i l'Illa de Sant Antoni al Delta, entre d'altres.

Segons es detalla a l'estudi, l'estació d'aforaments 9027 Riu Ebre a Tortosa és la situada més aigües avall al riu, en el límit amb el domini marítim terrestre. La sèrie d'aportacions disponible a Tortosa mostra les primeres afecions apreciables a partir de 1928. Posteriorment, l'afeció global va progressivament augmentant «a causa de l'aigua consumida en els diversos usos, especialment el regadiu, i l'efecte regulador dels embassaments».

Segons la CHE, la ubicació dels grans embassaments, «que aporten múltiples beneficis en la gestió d'avingudes i el subministrament d'aigua per a proveïment urbà, indústria, agricultura, ramaderia, hidroelectricitat, produeixen inevitablement alteracions en el règim natural de cabals, en acumular en els períodes humits per a utilitzar-la en els secs, i el propi consum de l'aigua en les necessàries activitats humanes també produeix aquesta alteració».

Al tram final de l'Ebre, les principals infraestructures de regulació són els pantans de Mequinensa, Riba-roja i Flix, així com el petit embassament de Pina.

El grup d'embassaments té una capacitat total de 1.748,3 hectòmetres cúbics (hm³) i una capacitat útil de 1.479,8 hm³. Estan destinats

L'estació d'aforaments de Tortosa presenta les primeres alteracions a partir de 1928

a la producció hidroelèctrica, en les centrals hidroelèctriques de Mequinensa, Riba-roja i Flix, a la refrigeració de la central nuclear d'Ascó, al proveïment de poblacions i indústries de la zona de l'embassament, de les localitzades aigües avall i d'altres poblacions i indústries de Tarragona a través del transvasament a Tarragona, als regadius aragonesos subministrats per elevació des dels embassaments i aquelles situades aigües avall i, finalment, a l'ús recreatiu (bany, navegació i pesca).

Les principals infraestructures de transport en aquest sistema són els canals de l'esquerra i la dreta de l'Ebre, que reguen principalment els arrossars del Delta.

Segons els autors de l'estudi, en la informació aportada per les autoritats competents per a l'elaboració del programa de mesures del Pla Hidrològic 2022/27, no hi ha previsió de noves regulacions en la conca del baix Ebre i, respecte a nous regadius, es recull la posada en marxa del regadiu del canal Xerta-Sénia: «en una primera fase 3.480 hectàrees per a l'horitzó 2027».